

กรมทรัพยากรธรรมชาติและ
กระทรวงพาณิชย์

เล่มที่ 17
วันที่ประกาศโฆษณา

เลขที่ประกาศ 63
28 มิถุนายน 2556

ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เลขที่คำขอ 48100013

วันที่ยื่นคำขอ 29 กันยายน 2548

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ครกหินอ่างศิลา

รายการสินค้า ครกหิน

ผู้ขอขึ้นทะเบียน นายจร รุ่งเรืองศิลาทิพย์

ที่อยู่ 9/76 หมู่ 3 ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20000

1. คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

ครกหินอ่างศิลา (Angsila mortar stone) หมายถึง ครกและสากที่ผลิตจากหินแกรนิต เป็นครกทรงกลม รูปทรงโค้งสวยงามมีส่วนใช้จับหรือยก เป็นหูสองข้าง ผลิตตามกรรมวิธีโดยผู้มีฝีมือที่ชำนาญการ ที่เป็นภูมิปัญญาสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งผลิตในเขตพื้นที่ตำบลอ่างศิลา ตำบลเสม็ด และตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ลักษณะของสินค้า

ลักษณะทางกายภาพ

- รูปทรง ครกทรงกลม ด้านในลึกพอเหมาะ ด้านนอกโค้งสวยงาม มีส่วนใช้จับหรือยก เป็นหูสองข้าง มีขนาดตั้งแต่ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่
- พื้นผิว ครกและสากมีรูปร่าง รูปทรง ความลึก ความหนาได้สัดส่วนเหมาะสมกัน ผิวครกด้านนอกเรียบหรือขรุขระ เนื่องจากการสกัด ไม่มีตำหนิ ผิวครกด้านในเรียบ ไม่ขรุขระ และผิวสากเรียบ ไม่ขรุขระ
- สี มีสีขาว สีเหลืองมันปู เหลืองส้ม มีเกล็ดแวววาว คล้ายเกล็ดเพชร หรือมีสีดำลายจุดสีขาว สีเทาจุดสีดำ หรือมีสีเขียวขี้ม้าอมเทา จุดสีดำ
- เนื้อหิน เป็นหินแกรนิตเนื้อเหนียวแน่น แข็งแกร่ง

2. กระบวนการผลิต

วัตถุดิบ

(1) กรณีหินแกรนิตในพื้นที่ คัดเลือกหินแกรนิตจากตำบลอ่างศิลา ที่มีเนื้อเหนียวแน่น แข็งแกร่ง มีสีขาว สีเหลืองมันปู หรือสีเหลืองส้ม ในเนื้อหินมีเกล็ดแวววาว คล้ายเกล็ดเพชร

(2) กรณีซื้อหินแกรนิตนอกพื้นที่ คัดเลือกหินแกรนิตให้ได้มาตรฐานตามลักษณะของหินแกรนิตที่ใช้ทำครกหินอ่างศิลา และต้องเป็นหินแกรนิตในเขตจังหวัดตากหรือจังหวัดเพชรบูรณ์เท่านั้น ที่มีเนื้อเหนียว แน่น แข็งแกร่ง มีสีน้ำตาลจุดสีขาว สีเทาจุดสีดำ หรือมีสีเขียวขี้ม้าอมเทา จุดสีดำ

เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต

- (1) ค้อนปอนด์
- (2) เหล็กสกัดชนิดต่างๆ คือ เหล็กที่มีปลายแหลม หรือเหล็กจ๋า
- (3) เหล็กปลายเหลี่ยม หรือเหล็กตัด
- (4) เหล็กสับให้ละเอียด หรือเหล็กพง
- (5) เหล็กปลายแบน หรือเหล็กลิ้ม (พิก)
- (6) เครื่องตัดเหล็ก ใบตัดเพชร
- (7) หินขัด หินเจียร และน้ำมันวานิชเคลือบเงา

การทำครก

- (1) นำก้อนหินก้อนใหญ่มาแบ่งเป็นก้อนตามขนาดครกที่ต้องการ โดยใช้เหล็กลิ้มและเหล็กปลายแบน (พิก)
- (2) แบ่งหินและใช้เหล็กปลายเหลี่ยม (เหล็กตัด) แต่งให้เป็นหุ่นครก
- (3) เขียนรูปทรงครกลงบนหินด้วยหมึกสีดำ ให้ได้ขนาดที่ต้องการ
- (4) ใช้ใบตัดเพชรตัดเป็นร่องเล็กๆ แล้วสกัด (ตี) ให้เป็นรูปทรงครก และใช้เหล็กพงสับผิวด้านนอกให้ละเอียด สกัดด้วยมือตามกรรมวิธีที่เป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาดั้งเดิม
- (5) ขัดผิวด้านในให้เรียบด้วยหินขัด
- (6) กรณีเป็นหินแกรนิตที่ซื้อหินนอกพื้นที่ (จากจังหวัดตากหรือจังหวัดเพชรบูรณ์) จะทาเคลือบผิวด้านนอกครกด้วยน้ำมันวานิชหรือแลคเกอร์ ทาจากฐานครกไปจนถึงขอบบนของครก โดยไม่ทาที่บริเวณปากครกและด้านในครก

การทำซาก

- (1) นำก้อนหินก้อนใหญ่มาแบ่งเป็นหินสี่เหลี่ยมผืนผ้าตามขนาดซากที่ต้องการ
- (2) นำหินมาสกัดให้ได้ขนาดพอเหมาะกับครกหิน
- (3) กรณีเป็นหินแกรนิตที่ซื้อหินนอกพื้นที่ (จากจังหวัดตากหรือจังหวัดเพชรบูรณ์) จะทาเคลือบผิวเฉพาะด้านบนซาก โดยไม่เกินครึ่งหนึ่งของความยาวซาก เมื่อวัดจากปลายด้านบนลงมา

การบรรจุหีบห่อ

รายละเอียดบนฉลาก ให้ประกอบด้วยคำว่า

“ครกหินอ่างศิลา” และ/หรือ “Angsila mortar stone”

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่เป็นทั้งภูเขา ที่ราบลุ่ม ที่ราบชายฝั่งทะเล เนินเขา แหลมและเกาะ เทศบาลเมืองอ่างศิลาอยู่ก่อนไปทางตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอเมืองชลบุรี มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มชายทะเล มีเนินเขาที่มีหินแกรนิตเป็นจำนวนมาก ลักษณะภูมิอากาศ แบบมรสุมเขตร้อน ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้

ประวัติความเป็นมา

สมัยก่อนชาวบ้านได้ใช้ไม้มาทำเป็นครกเพื่อใช้ตำเครื่องแกง อาหารอื่นและตำเคย (กุ้ง) ที่หาได้จากทะเล เพื่อทำเป็นกะปิประกอบอาหาร หลังจากนั้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีช่างชาวจีนชื่อ นายเจ็กฮั่ว แซ่ตั้ง เดินทางมารับจ้างทำเสาหินที่วัดอ่างศิลา และพบว่าหินบริเวณอ่างศิลามีความแกร่งทนทานสวยงาม จึงนำหินที่เหลือจากการทำเสาวัดมาตีเป็นครก เพื่อใช้ในครัวเรือน และพบว่าครกที่ทำจากหินอ่างศิลาสถาปัตยกรรมได้ดี มีคุณภาพ ตำแล้วไม่มีเศษหินแตกออก จึงได้ทำออกขายในหมู่บ้านจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในตำบลอ่างศิลาและละแวกใกล้เคียง จนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคทั่วไป จากปัจจัยทางธรรมชาติและปัจจัยจากมนุษย์ ทำให้ครกหินอ่างศิลาที่ผลิตขึ้นในแหล่งภูมิศาสตร์นี้ มีลักษณะที่แตกต่างจากครกหินที่ผลิตจากที่อื่น ด้วยรูปร่าง รูปทรง รวมทั้งลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง คือ จะมีส่วนที่ใช้จับหรือยก เพื่อสะดวกในการย้ายและทำความสะอาด เป็นหูสองหูตรงข้ามกัน การผลิตจะทำด้วยมือโดยผู้มีฝีมือที่ชำนาญการสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

4. ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่ผลิตครกหินอ่างศิลา อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอ่างศิลา ตำบลเสม็ด และตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รายละเอียดตามแผนที่

5. การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

(1) ครกหินอ่างศิลา จะต้องมีการผลิตในเขตพื้นที่ตำบลอ่างศิลา ตำบลเสม็ด และตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามกระบวนการผลิตข้างต้น

(2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตครกหินอ่างศิลา รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

6. เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

- (1) จัดให้มีระบบตรวจสอบและควบคุม ทั้งกระบวนการผลิต ในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด
- (2) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการสินค้า ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ครกหินอ่างศิลา
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ครกหินอ่างศิลา

.....

